

Sood

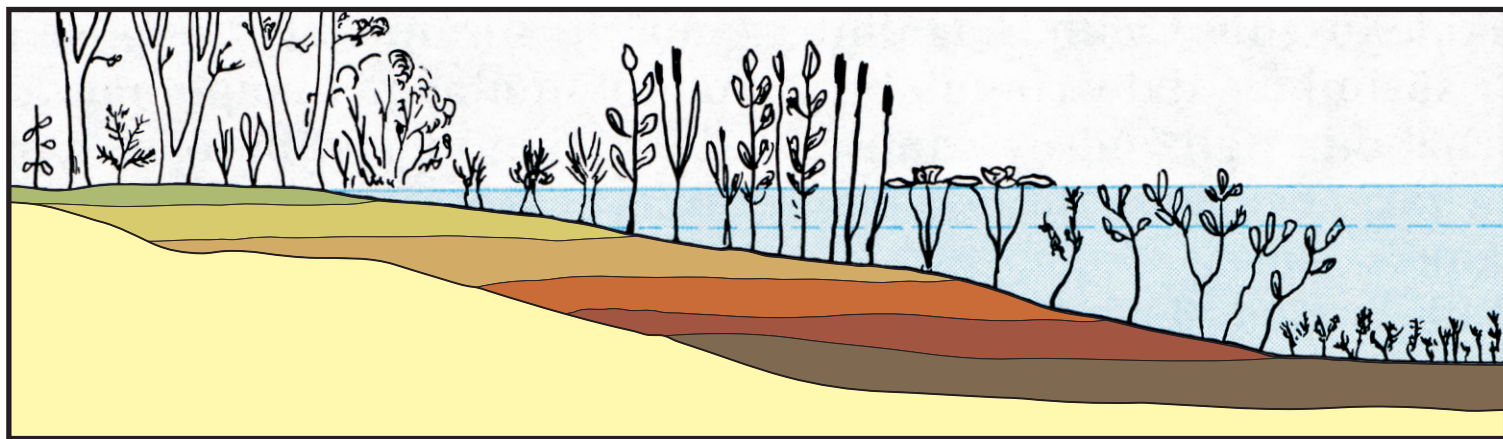
Botaanilises mõistes on sood kohad, kus kasvavad turvast moodustavad taimekooslused, geoloogilises tähenduses iseloomustab sood teatud kokkuleppeline turba minimaalne paksus mingil minimaalsel pindalaühikul.

Soode olemasoluks on vaja vähemalt 2 tingimust. Esiteks peab sademete hulk ületama aurumise maapinnalt ja teiseks eelduseks on pinnase halb veeläbilaskvus. Eestimaa suhteliselt jahe kliima, aga ka mandrijää ning jääsulavete vormitud valdavalt lauge pinnamood ja savikad liustikusetted on soodustanud soostumist. Põhimõtteliselt võiks soostumisprotsessi kirjeldada järgmiselt: nõlvadelt allavalguv sademetevesi küllastab nõgudes pinnase; aeglase äravoolu tõttu jääb aga vesine pinnas hapnikuvaegusse ja mikroorganismid ei jõua surnud taimeosi täielikult ära lagundada ning lõpptulemusena toimub vaid osaliselt lagunenenud taimeosade settimine, mattumine ja turbalasuundi moodustumine.

Sood võivad tekkida kas maismaa soostumise tulemusel või veekogude kinnikasvamisel. Maapinna soostumise tulemusel tekkinud soid nimetatakse terrigeenseteks soodeks. Kui vee või mandrijää alt vabanenud pind hakkab koheselt soostuma, siis selliseid soid nimetatakse esmasteks ehk primaarseteks soodeks. Kui aga praegusel soosalal kasvas varem mets või oli veekogu, siis on tegemist teisese ehk sekundaarse soostumisega. Vanimad esmased sood on moodustunud vahetult mandrijää taandumisel kas jää alt või jääsulavetest vabanenud maapinnal. Selliseid soid leidub Kagu-Eesti saarkõrgustike nõgudes ning mitmete Soomaa soode (Valgeraba, Öördi) vanus küünib vähemalt 10 000 aastani. Maapinna kerkimisel mere alt vabanenud maa esmane soostumine on aga toimunud pea kogu jääajajärgse aja kuni tänase päevani välja.

Vähemalt 2/3 Eesti soodest on kujunenud maismaa sekundaarse soostumise tulemusel.

Soid, mis moodustuvad veekogude kinnikasvamise tulemusel nimetatakse limnogeenseteks ehk järvetekkelisteks, üldisemalt rääkides – veekogutekkelisteks.

■ mändvetikas

■ ujulehtedega veetaimed

■ tarnad

— kõrgeim veetase

■ penikeel

■ pilliroog

■ sanglepp

— madalaim veetase

Järve kinnikasvamine